

Herinneringen aan 2010

Het einde van een jaar is altijd een goed moment om terug te kijken (en soms ook vooruit). Voor de watersector was vooral de komst van het nieuwe kabinet natuurlijk van groot belang. De waterschappen beleefden bange maanden, maar uiteindelijk klaarde de lucht geheel op. Ze blijven bestaan en behouden hun positie in het Nederlandse waterbeheer. Staatssecretaris Atsma gaat zich over het waterdossier ontfermen. De druk groeit om de kosten binnen de perken te houden en besparingen door te voeren. Bij Vitens was (en is) enige arbeidsonrust. De woorden die Rik Terwisga onlangs uitsprak ('naar één centraal kantoor, het afstoten van de regio's') hebben op de werkvloer een andere lading dan bij de collegabedrijven. Vier geïntegreerde waterbedrijven in Nederland ziet Terwisga in de toekomst.

De politieke situatie was en is van groot belang. Maar ook het weer speelde weer een grote rol. Zeer zware regenval in het oosten van het land aan het einde van de zomer en in het najaar zorgden voor veel overlast en discussies tussen de landbouw en de waterschappen. HKV Lijn in Water kreeg van Waterschap Rijn en IJssel de opdracht de handelwijze van het waterschap te onderzoeken. De boeren verwijten het waterschap onvoldoende onderhoud gepleegd te hebben, waardoor de afwatering niet goed functioneerde en de weilanden onder water liepen. In totaal 70 schadeclaims werden ingediend. Binnenkort komt het resultaat van het onderzoek naar buiten.

Half november kampten vooral het oosten van Noord-Brabant en het noorden van Limburg met hevige regenbuien en ondergelopen weilanden. Gemalen van

Waterschap Aa en Maas pompten 24 uur per dag op volle kracht water naar de Maas. Beken waren tot de rand gevuld om water af te voeren. Om ervoor te zorgen dat bewoonde gebieden niet onder water liepen, trok Waterschap Aa en Maas een aantal stuwen op en liet een grote hoeveelheid water naar gebieden stromen waar relatief weinig schade kon optreden. Het verschil met de Achterhoek was (is) dat het in Noord-Brabant om waterbergingsgebieden gaat. Overigens blijft de functie van dit soort gebieden in principe agrarisch of natuurgebied.

Ook België kampte met overstromingen (zie het artikel op pagina 14). De problemen daar werden vooral veroorzaakt door een te vrijblijvend ruimtelijkordeningsbeleid. Te veel woningen op plekken waar het uit waterhoudkundig oogpunt niet verstandig is om te bouwen.

Energie uit water

Ieder jaar zijn er wel onderwerpen die plotseling alle aandacht krijgen. In 2010 stond energie in de schijnwerpers. Energiewinning uit de afvalwaterzuivering bijvoorbeeld. Energieneutraal zuiveren is het doel van de waterschappen De Dommel, Brabantse Delta en Aa en Maas. Ze worden daarbij ondersteund door Grontmij, Royal Haskoning, Witteveen+Bos en MWH Global. Voor een gemiddeld gezin kost energieneutraal zuiveren maximaal 10 tot 250 eurocent meer per jaar. Als de waterschappen ook externe energierijke stromen, zoals mesthoudend afvalwater en het afvalwater van voedingsmiddelenbedrijven, mee gaan vergisten, kunnen de zuiveringslasten dalen tot 4 euro per gezin per jaar. Het doel moet in 2014 gehaald kunnen worden, menen de genoemde waterschappen. Later zouden de zuiveringsinstallaties energie moeten gaan opleveren. Dit

Ondergelopen bossen in Oost-Brabant half november (foto: Waterschap Aa en Maas).

De Nereda-installatie in aanbouw (Waterschap Veluwe).

lijkt mogelijk door nieuwe vergassingstechnieken te gaan gebruiken voor de organische fractie en toepassing van een brandstofcel.

Op zuiveringsgebied gebeurde afgelopen jaar sowieso veel. Waterschap Veluwe durfde het aan om een nieuwe techniek te gaan gebruiken waarmee de afgelopen jaren al geëxperimenteerd was: Nereda. Het is een zuiveringstechniek die minder energie vraagt, minder ruimte en lagere exploitatiekosten dan gangbare zuiveringstechnieken. De installatie waarvan op 12 november het hoogste punt bereikt werd en die medio 2011 in bedrijf genomen wordt, zorgt voor een verdubbeling van de zuiveringscapaciteit bij een gelijkblijvend ruimtebeslag.

Waterschap Groot Salland probeert sinds kort geneesmiddelen uit het afvalwater van een ziekenhuis in Zwolle te filteren door na een doorsnee zuiveringsinstallatie een extra zuivering door te voeren met actief kool en uv (zie pagina 10). En Waterschap Vallei & Eem bouwt in Amersfoort en Veenendaal de grootste nabehandlingsinstallaties voor het verwijderen van fosfaat uit het afvalwater van de Europese Unie.

Afgelopen jaar is ook de eerste urineverwerkingsinstallatie van Nederland in gebruik genomen, in Zutphen. Stikstof en fosfaat worden uit de menselijke urine gehaald en verwerkt tot kunstmest.

Internationaal

Internationaal zorgde het nieuwe kabinet meteen voor wroef bij België, Duitsland en Frankrijk. Bij de Belgen in verband met het terugkomen op het besluit tot ontpoldering van de Hedwigepolder in Zeeland. De commotie hierover heeft staatssecretaris Bleker overigens doen besluiten om het laatste besluit opnieuw te bekijken. Bleker lijkt nu voorstander van behoud van de Hedwigepolder; een andere polder zou opgeofferd moeten worden.

Het besluit van het kabinet om de Haringvlietsluizen toch niet open te zetten (het Kierbesluit), maakte de Duitsers en Fransen kwaad. Sinds bijna tien jaar houden zij er rekening mee dat de Haringvlietsluizen open gaan, zodat met name de zalm vanaf de Atlantische Oceaan via de Noordzee de Rijn inzwemmen om daar stroomopwaarts te paaien en vervolgens weer terug te zwemmen. Onder andere aanpassingen in

stuwen in Duitsland en Frankrijk lijken nu niet zo veel zin meer te hebben. Overigens is de drinkwatersector (met name Evides) blij met het niet doorgaan van het Kierbesluit. De innamepunten van water zouden verplaatst en aangepast moeten worden.

Minder geld

Geld gaat het komend jaar weer een grotere rol spelen in de watersector. Bezuinigingen noodzaken vooral samenwerking tussen waterschappen onderling en tussen waterschappen en gemeenten. Of dat altijd van harte gaat, is de vraag. De talloze berichten die dit jaar naar buiten kwamen over afgesproken samenwerkingsverbanden, toonden opnieuw aan dat tot dan toe blijkbaar nog niet samengewerkt werd. De moeizaam geschreven passages over 'concrete initiatieven' zeggen eigenlijk het tegenovergestelde.

Maar soms zijn er wel degelijk hoopgevende coalities, vaak van mensen, niet zozeer van de organisaties waar ze werken. Het zijn die mensen die het verschil maken, ook in de watersector. Hopelijk kunnen ze in 2011 hun werk blijven doen.